

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

I. Moses à Gentibus ad Septentrionem & Occasum positus agnitus & cultus:
à Thracibus,

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

CAPUT SEPTIMUM.

- I. *Moses à gentibus ad Septentrionem & Occasum positus agnitus & cultus: à Thracibus, II. Germanis, III. Gallis, IV. Britannis, V. Hispanis, VI. & ipsis etiam Americanis.*

Ceterum Theuthi illius, sive Mercurii Ægyptii, de quo dixi, quemque jam Mosem credere licet, cultus apud exterarum gentes ita propagatus est, ut inter Thracas, Germanos, Scythas, nostrates Gallos, & ipsos quoque Britannos, ac Hispanos summum numen habitus sit. De Thracibus testis locuples Herodotus, qui non popularem apud eos Deum esse Mercurium ait, sed Regum tantum, qui summis illum religionibus colunt, & cujus solius numen jurant, sequere ab eo prognatos ferunt. In mediis quidem Bosphori Thracii angustiis Mercurii sanum in rupe visebatur, Polybio teste. Erat & in Bithynia Thraciæ proxima, & trans Bosphorum posita, locus ἱερὸν ὄντα dictus, non ab Hermo Atheniensi nescio quo, Theſei socio, ut vult Plutarchus, sed à Mercurio ipſo, ut Pythopolitæ in vicinia ſiti aſſeverabant. In Imbro etiam, Thracica inſula, colebatur Mercurius, alio nomine Imbramus dictus; unde & Imbrus inſula nomen habuit. Scriptum id reliquit Eufſtathius ad Dionyſium Periegeten: ἢ ἡ ἱμβροῦ, inquit, θρακικὴ μὲν ἔστι νῆσος, ἰερά καὶ ἑστὴν καὶ ἀνή. ὄνομα δὲ θαμνίων οἱ κελύεσι. ἱερὰ τὸ δὲ ἀνὸς καὶ ἱερῆς, ὃν ἱμβραμὸν λέγουσιν οἱ κελύεσι, ὡς ἐν τοῖς ἱερῶσι ἀναγράφεται. Imbrus Thracica inſula eſt, ſacra & ipſa Cabiſis. Cabiſi autem Deorum nomen eſt. Ibidem colebatur & Mercurius, quem Imbrammum Cares appellant, ut ſcriptum extat in Ethnicis. Stephani Ethnica intelligit, in quorum Epitome quæ ſuper eſt, verba hæc reperias: ἱμβροῦ, νῆσος ἰερά καὶ ἑστὴν, καὶ ἱερῆς, ὃν ἱμβραμὸν λέγουσιν ἱμβραμῶς. Imbrus, inſula ſacra Cabiſis & Mercurio, quem Imbrum Beati appellant. Utra emendatior ſcriptura, Stephani an Eufſtathii, ſtatuerè promptum eſt. Cares quippe Lemnum occupaviſſe ſcribit Cornelius Nepos, unde facilis conjectura eſt nec à vicinis locis abſtinuiſſe. Ergo Stephanum ſic emendabis ex Eufſtathio: ὃν ἱμβραμὸν λέγουσιν οἱ κελύεσι. Quem Imbrammum appellant Cares. Nos autem in Imbrami vocabulo, Amrami, qui fuit Moſis pater, nomen perſpicue agnoſcimus, cui euphoniæ gratia b inſertum eſt. Sic in Gallicis vocibus, chambre, nombre, ex camera & numerus: ſic in γαμβροῦ, ex γαμβρος; in μετμβροῦ, ex μετμβροῦ. Itaque Septuaginta Interpretes Ebraicum nomen עַמְרָם reddiderunt ἱμβραμῶν, quemadmodum legendum quoque eſt in excerptis Demetrii, quæ repræſentat Alexander Polyhiſtor apud Eufebium; non uti legitur in vulgatis codicibus, ἀβραμῶν. Ex ἱμβραμῶν autem manifeſto fecerunt Cares, ἱμβραμῶν. Patrum autem nomina filiis aliquando tribuiſſe Ægyptios ſupra ex Joſepho probavimus. Itaque Moſes patris Amrami nomen tulit, & ab eo Imbrus inſula nomen traxit. Ex Ægypto autem Amrami & Moſis noticiam Cares & Iones attulerunt, jam inde à Pfammitchi avo; quo Ægypti regnum tenente, ſedem ipſos in ea regione fixiſſe Herodotus memoriæ prodidit: vel ad eos intulerunt Phœnices, cum patria relicta Bithyniam, Thraciam, & finitima loca duce Phœnicæ; Rhodium quoque, & vicina loca, Cadmum ſecuti inſederunt. Clare id intelligas ex Diodoro. Sed & alias illuc conſediſſe Phœnicum colonias oſtenditur ex Ergea Rhodio apud Athenæum, & Colone non apud Photium, & aliis. Igitur in Rhodi vicinia loca de Phœnicum nomine appellata agnoſcunt Ptolemæus, & Stephanus; & Cariam Phœnicen fuiſſe dictam docet nos ex Corinna & Bacchylide Athenæus. Sed & Pamphyliam ac Piſidiam Caria vicinas regiones Plutarchus Phœnicen appellat; & vicini Solymi φοίνικον ἕδος nuncupantur à Quinto Smyrneo, & Phœnicio genere prognati à Chœrilo prædicantur. Quid quod & Samum Ionicam ab Amramo quoque nomen traxiſſe veri haud diſſimile eſt; ab Imbraſo ſiquidem fluvio, cui & Parthenio nomen fuit, Imbraſiam eſſe dictam tradit Strabo. Nam vocem Amram ad nominum ſuorum formam ſelectentes Græci dixerunt ἱμβραμῶν & ἱμβραμῶν. Ut pro Adam & Abraham, Adas & Abrahæ, ab ἱμβραμῶν procedit Imbraſus. Samum autem Ionicam frequentibus Phœnicum commerciis fuiſſe frequentatam ſatis ſuperque à Bocharto probatum eſt. Huc facit & Serapidis Templum, quod in Thracia exiſtiſſe Polybius perhibet; cujus Dei effigiem ex Pontio acciviſſe Ptolemæum Lagiden tradunt Plutarchus, Tacitus, Eufſtathius: facit & Liberi, quem Moſem eſſe probavimus, receptus apud Thracas cultus, & à Poëtis tantopere celebratus: facit & Vulcano, qui Moſes quoque eſt, honos in Lemno Thracica inſula habitus. Adde myſteria Cabiſorum, non ex Phrygia profecta, nec à Ca-

Moses à gentibus ad Septentrionem & Occasum positus agnitus & cultus: à Thracibus.
Herod. libr. 2. cap. 30. & libr. 5. cap. 7.
Polyb. libr. 4.
Plutarch. Theſeo.

Corn. Nep. in Miltiad.

Eufeb. Præp. libr. 9. cap. 12.

Herod. libr. 2. cap. 61. & 152. & 154. & libr. 3. cap. 11.

Diodor. libr. 5. Athen. libr. 8. Phot. Tm. 186. Procl. l. 5. cap. 2.

Steph. in Aſcuſis, & Phœnicæ Athen. libr. 4. Plut. in Alex.

Quint. Smyrn. libr. 3. Chær. apud Joſ. 1. cont. Ap. Strab. libr. 10. & 14.

Boch. Chan. libr. 1. cap. 8. Polyb. libr. 4. Plutarch. de Iſid. & Oſir. Tacit. Hiſt. libr. 4. cap. 84.

Eufſtath. in

biris Phrygia montibus, quod tradit Apollonii Scholiastes, vel potius Scholiaste; (erudita hæc enim & optima Scholia, Tarrhæi, Lucilli, Sophoclei, & Theonis, doctissimorum Grammaticorum esse docet Aristophanis Scholiastes:) sed è Phœnicia. Berytini enim cultos fuisse discimus ex Sanchoniathone, & Damascio. Unum autem è Cabiris fuisse Bacchum prodit idem Scholiastes Apollonii, unum quoque ex illis fuisse Mercurium asseverat ex Dionysodoro. Horum vero fratrem fuisse Æsculapium narrat Philo Byblius ex Sanchoniathone & Damascius apud Photium. Atqui Serapidem, Bacchum, Mercurium, & Æsculapium, unius Mosis simulacra fuisse partim jam viciniam, partim infra vincemus. Itaque mera Mosis mysteria in Cabirorum mysteriis delitescere credendum est. Recepta autem ea fuerunt, & in Imbro, ut ex Stephano & Eustathio docuimus; & in Lemno, ut habet Hesychius; & in Samo-thrace, quæ Thraciæ insula sunt, ut Veteres testantur: Delata fuisse & ad Thyr-rhenos à Cabiris ipsis fratribus scribit Clemens Alexandrinus. Delata & ab Ætnea in Italiam fuisse colligitur ex ejus narratione apud Virgilium:

Ferox exul in altum

Cum sociis, natoque, Penatibus, & Magnis Dis.

Magni Dii sunt Dii Cabiri, hoc est כבירי, sic dicti à כבר, quod Ebraice & Arabicè significat, *magnus fuit, potens fuit.* Unde in Augurum libris *Dioi Potes* appellabantur, *Dei Suuari* in Samothrace, ut est apud Varronem. Pervenisse ea & ad insulam usque Britannia finitimam tradit Artemidorus. Quin & Samothracen ipsam, prius Leucosiam, deinde à Sao Mercurii & Rhene filio Samum fuisse dictam docuit Aristoteles in Samothracen Republica, ut legitur apud Apollonii Scholiasten. Ubi & Mosem denuo in Mercurio agnoscis. Et vero cum Josaphatus & Ochozias, hic Israël rex, ille Juda, inita simul societate commercia subinde cum Thracibus & Ponti accolis agitaverint, ut refert Josephus, vel inde Mosem & Amramum noscere potuerunt. Verum igitur est, quod probandum susceperam, Mosis famam, & cultum ad Thracæ quoque penetrasse.

II. De Germanis illustre est Taciti testimonium, quo præcipuos in illis honores Mercurium occupasse docet. Tum addit: *Pars Suevorum & Isidi sacrificat. Unde causa & origo peregrino sacro, parum comperi, nisi quod signum ipsum in modum Liburnæ figuratum docet advectam religionem.* Unde vero advectam? nempe ex Ægypto ubi Isis colebatur, per Euxinum Pontum, atque inde per Danubium in Suevos, & ex illis in reliquam porro Germaniam. Certe ad fontes Danubii penetrasse Ægyptios Osiride duce testatur Diodorus; Herodorus vero duce Sefostri Scythas & Thracæ subegisse, in eorum regionibus trophæa statuisse, pervenisse ad Phasim, & in Colchide partem exercitus reliquisse; at Eustathius Osirim aratri usum docuisse Tauros Scythicam gentem. Alio postea nomine Germanos appellasse Mercurium observat Paulus Diaconus, & Wodan, seu Gwōdan dixisse. Id autem ex Mosis doctrina habuerunt, quod non ex Dei magnitudine esse censerent, in ullam cum humani oris speciem assimilari. Auctor idem qui superiorum Tacitus.

III. Ex Germania videtur in Galliam demum transisse idem cultus Mercurii. Gallos eadem de Mercurio ac Græcos sensitisse perhibet Cæsar: *Deum, inquit, maxime Mercurium colunt: hujus sunt plurima simulacra; hunc omnium inventorem artium ferunt; hunc viarum atque itinerum ducem; hunc ad questus pecunie, mercaturæque habere vim maximam arbitrantur.* Ad utrosque autem, Gallos dico & Germanos, Theuthi quoque appellatio penetravit, unde & hi Theutoni dicti, & plurimi ex iis sibi hinc nomina fecerunt, velut Theuta nobilis illa Illyriorum regina, Theodobaldus, Theodomannus, Theocebalus, Theodebertus. Scio Aventinum nominum illorum originem repetere à *Dieths*, vocabulo antiquo linguæ Germanicæ, quod *divitias, officium, & facinora præclara* significat; Grotium vero à *Theud*, quod *populum sonat*; sed verisimilior est originatio nostra, & doctorum virorum suffragiis comprobata. Dani, & ad Septentrionem posite gentes Germanicæ propaginis, *Tiis* Mercurium appellabant, Angli *Tevés*. Testes Monumenta Danica Wormii. Galli vero Teutaten supremum Deum venerabantur, & sanguine humano placabant. Nomen fortasse compositum ex *Theuth* & *Taihb*. *Taihb* Armorica lingua & Britannica veteri, quæ valde affines sunt, & prope eadem, & quarum utramque à veteri Gallica manasse eruditi sciunt, *viam* significat. Ita ut *Theuth taihb*, sive *Teutates*, idem sonet ac *Deus via*, sive *εὐδοχία*, quod unum esse diximus ex cognomentis Mercurii. Hoc nominis etymon debemus Camdeno. Accessere id quoque possumus ex vocibus *Theuth* & *Tat*, quæ postrema dictio patrem notat eadem Celtica veteri lingua, ac si *Mercurium patrem* dixisses, ut Romani dixerunt *Diespiter*, sive *Juppiter*, & *Marspiter*. Insigne præterea Ægyptiacæ religionis ad Germanos & Gallos propagatæ monumentum, è sepulcro Childerici Francorum Regis

Dion. Perieg.
Apoll. Sch. libr.
1. Argon.
Aristoph. schol.
Nubib.
Sanchon. apud
Euseb. libr. 1.
Præp. Evang.
Damasc. apud
Pfor. Cod. 242.
Apollon. Schol.
libr. 1. Arg.
Euseb. Præp.
libr. 1.
Hesych. in Kæ-
Cesop.
Clem. Alex.
Paræn.
Virg. 3. Æh.

Varr. de R. R.
libr. 4.
Artemid. apud
Strab. libr. 4.
Apoll. Schol.
Argon. libr. 1.

Joseph. Antiq.
libr. 9. cap. 7.

Germanis,
Tacit. De mor.
Germ.

Diod. libr. 1.
Herod. libr. 2.
cap. 101.
Eustath. in
Dion. Per.
Paul. Disc. De
gest. Long.
libr. 1. cap. 9.
Tacit. De mor.
Germ.

Gallis,
Cæf. De bell.
Gall. libr. 6.

Avent. No-
menc. præfix.
Ahn. Boior.
Grot. in Hist.
Goth.

Worm. Mon-
um. Danic.
libr. 1. cap. 4.

Camd. Brit.
P. 13.